

UN FRAGMENT DE DIPLOMĂ MILITARĂ DE LA MICIA

Săpăturile arheologice efectuate în anul 1977 în marele castru auxiliar de la *Micia* (com. Veșel, jud. Hunedoara) au dus la descoperirea unui bogat material, printre care și un fragment de diplomă militară¹ (fig. 1—2).

Fig. 1 — Fragment de diplomă militară descoperit la Micia, tabella I, a) extrinsecus, b) intus (ilustrații mărite).

Diploma a apărut spre mijlocul laturii de vest a castrului, la o distanță de 6 m de zidul de incintă, în pământul vegetal de deasupra *agger*-ului, la 0,30 m adâncime.

Fragmentul, rupt din antichitate, face parte din *tabella I*, cu marginea stângă păstrată; are lățimea de 4 cm, înălțimea de 2,9 cm, iar grosimea de 0,9 cm. Marginea are un chenar în relief.

¹ Săpăturile arheologice în castru au fost reluate de Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România în anul 1976, printr-un mare sondaj executat din colțul de NV până la mijlocul castrului. În campania din 1977 s-a efectuat un al doilea sondaj, perpendicular pe laturile lungi, intersectînd castrul aproximativ la mijloc.

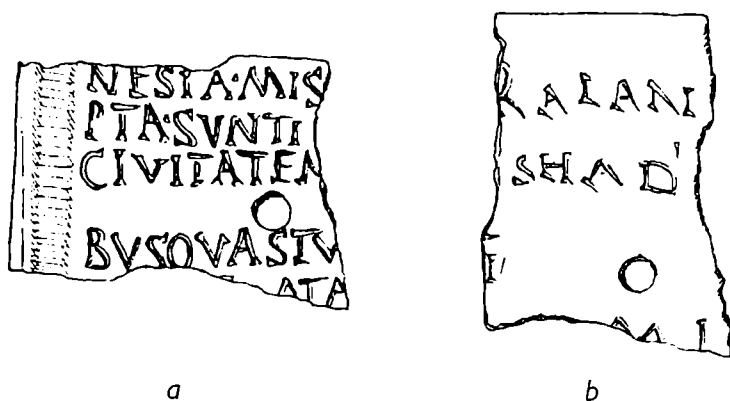

Fig. 2 — Fragment de diplomă militară descoperit la Micia, tabella I, a) extrinsecus, b) intus (desen).

Textul păstrat al diplomei este următorul:

Extrinsecus

NESTA MIS
PTA SVNTI
CIVITATEM
BVSQVASTV
ATA

Intus

RAIAN
SHAD
I
MI

Textul reconstituit, după formularele obișnuite și ținând seama de lungimea rîndurilor, este următorul:

Extrinsecus

*[pluribusve stipend(iis) emerit(is) dimissis ho-]
nesta mis[sione quor(um) nomina subscri-]
pta sunt i[psis liberis posterisq(ue) eorum]
civitatem [dedit et conubium cum uxori-]
bus quas tu[nc habuissent cum est civ-]
[it(as) iis d]ata [aut si qui caelibes essent]*

Intus

*[Imp(erator) Caes(ar), divi T]raian[us Parthici](ilii), divi Ner-]
[vae nepos, Traianu]s Had[rianus Aug(ustus), pontifex]
[max(imus), trib(uniciae potestatis)...] I, [co(n)s(ul) III, p(ater) p(atriciae)]
[equit(ibus) et ped(itibus) qui] mi[lit(averunt)...]*

Deci diploma datează din timpul domniei lui Hadrian; dacă întregirea cu numărul consulatelor și a titlului de *pater patriae*, cerută de spațiul rămas, -este corectă, ea este

posterioră anului 128². Lipsa cifrei puterii tribuniciene sau a numelui consulilor nu ne permite o datare mai precisă. De asemenea, nu putem ști nici din ce unitate a făcut parte veteranul căruia i-a fost acordată, deși se poate presupune că este vorba de una din unitățile staționate în castrul de la Micia³.

Diploma prezentată este prima descoperită la Micia și a treia publicată după apariția *corpus*-ului diplomelor Daciei⁴. Ea ne ilustrează încă o dată un fenomen caracteristic secolilor II—III e.n., acela al stabilirii veteranilor chiar în canabele castrilor și al recrutării locale.

LIVIU PETCULESCU

UN FRAGMENT DE DIPLOME MILITAIRE DE MICIA

(Résumé)

Pendant les fouilles pratiquées en 1977 dans le camp de Micia (Vețel, dép. de Hunedoara), on a mis au jour un fragment de diplôme militaire (*tabella I*), datant du règne de l'empereur Hadrien (fig. 1—2).

² Hadrian poartă oficial titlul de *pater patriae* începînd din 128. Cf. René Cagnat, *Cours d'épigraphie latine*⁴, Paris, 1914, p. 195.

³ În castru au staționat trei unități: *cohors II Flavia Commagenorum*, atestată din timpul lui Hadrian; *ala I Hispanorum Campagonum*, cel puțin din anul 144; *Mauri Micienses*, atestați în anul 204, dar probabil prezenți încă din secolul al II-lea e.n. Cf. C. C. Petolescu, *Studien zu den Militärgrenzen Roms*, II, Köln—Bonn, 1977, p. 369, cu bibliografia respectivă.

⁴ C. C. Petolescu, în *Latomus*, XXXIV, 1975, 4, p. 1020—1023 (= *Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*, 7—8, 1974—1975, p. 89—91), reia fragmentele descoperite la Românași și stabilește existența a încă unei diplome; Dan Isac, în *Epigraphica*, București, 1977, p. 69—73, o diplomă din anul 127, descoperită la Gilău.